

спецслужб, що воюють з лібералами. Боротьба «кремлівських бульдогів» вийшла на загальний огляд, і це показує, що вплив і могутність В.Путіна слабшає. Майже 20 років з того часу, як він прийшов до влади, йому вдавалося залишатися «над сутичкою»: він утримував рівновагу між придворними конкурентами, грав роль судді, який, завдяки своєму незаперечному авторитету, дозволяв суперечки, мирив тих, хто посварилися і карав занадто буйних. Зараз В.Путін відкрито перейшов на бік «яструбів». Режим не просто контролює ЗМІ, але через них енергійно насаджує в свідомості громадян дух обожнювання верховної влади, витравляє критичне ставлення до корупції.

Сучасний етап дослідження проблеми передбачає, з одного боку, аналіз абстрактної, а з іншого – національних моделей клептократії та лутократії, тим більше, що в сучасному світі важко знайти країну, населення якої мало б імунітет до корупції та економічної злочинності.

Стояцька Ганна Михайлівна,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії та політології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

НЕОЛІБЕРАЛІЗМ: СТРАТЕГІЯ СУЧАСНОСТІ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Неолібералізм як стратегія сучасності сформувався під впливом класичних ідей лібералізму та в контексті протистояння з традицією утилітаризму. Обидві традиції беруть початок на межі XVIII та XIX століть під впливом революційних перетворень тогочасної Європи. Після Другої світової війни обидві класичні течії зазнали досить відчутної кризи та їх постулати світовою соціально-філософською було визнано такими, що втратили своє значення. На сьогодні на зміну класичним доктринам прийшов неологізм «неолібералізму», і на сьогодні це явище постає як цілий універсум, що охоплює сфери від мистецтва, релігії, освіти до політики та економіки.

Вважається, що основою «неолібералізму» як доктрини є ідея «laissez-faire» (невтручання) щодо всього, що стосується економічної, політичної, соціальної, культурної та інших програм розвитку соціуму. Після суттєвих політичних та економічних потрясінь кінця 80-х років XX століття та краху двополярної системи влаштування світової політичної системи, «неолібералізм» визнається основою глобальної світової економіки, імперативи якої наразі домінують у світі.

Саме поняття «неолібералізм» не має єдиного походження або генеалогії. Класичний лібералізм свого часу мав потужне реальне втілення у політичних процесах з вимогами максимізації економічної та особистої свободи: ідеалами були вільний ринок, економіка вільних країн, максимізація умов для розвитку слабких держав та розширення особистих свобод, думки і совісті. У середині XIX століття лібералізм був практично революційним терміном, знаменом, за допомогою якого можна битися за поширення свободи на все більші сфери меркантилістського і монархічного суспільного устрою.

Першими, хто додав термін «новий» до «лібералу», були повстанці в рамках Британської ліберальної партії, які намагалися розірвати прихильність до свободи від ліберального проекту laissez faire. Почавшись у важкі часи 1880-х років, вони почали доводити, що максимальна свобода від державних повноважень не максимізує реальну політичну, економічну, соціальну свободу.

Інтелектуальна архітектура держав добробуту середини XX століття у Британії та Сполучених Штатах повинна була бути в основному роботою цих нових, соціально свідомих лібералів. Таким, зокрема, визнавався ідеал «суспільства рівних можливостей», втіленням якого вважається політика Франкліна Рузвельта. У 1940-х роках термін «новий лібералізм» поступово зникає з політичного обрію Британії і потрапляє в лейбл «Новий курс лібералізму» в США. Класична доктрина саме в цей період зазнає суттєвої ревізії як така, що постулювала занадто абстрактні цінності, обстоювання яких різними верствами та різними країнами призвели, врешті, світове суспільство до напружень і нестабільності міжвоєнного періоду та формування шокуєчих політичних режимів, альянсів та протистояння яких призвели світ на край прірви.

Оскільки класична доктрина була визнана надто вразливою до соціальних викликів, то і в континентальній Європі наприкінці 1940-х років група економістів і політичних філософів на чолі

з Фрідріхом фон Хайєком [1] взяла на себе зобов'язання торувати компромісний шлях між соціалізмом і класичним економічним лібералізмом, який збереже перевагу до особистих свобод, але виявиться менш вразливим до викликів, що майже розчавили світову спільноту двома світовими війнами. Нобелівський лауреат Мілтон Фрідман [2], американець, який вважається мало не батьком-ідеологом політики Маргарет Тетчер та Рональда Рейгана, ще в 1951 році описував своє мислення як «неоліберальне». У Сполучених Штатах «неолібералізм» все ще залишається основою академічної та інтелектуальної ідеології. «Але проблема з неолібералізмом не полягає в тому, що вона не має сенсу і не має обмежень. Саме цей термін застосовується до чотирьох явно різних явищ. «Неолібералізм» по-перше, стоїть для пізньої капіталістичної економіки нашого часу; по-друге, за низку ідей; по-третє, для глобальної циркуляції політичних заходів; і по-четверте, за гегемонічну силу культури, що оточує і захоплює нас. Ці чотири неолібералізми, зазвичай, заплутано пов'язані» [3-5].

Наразі, в Україні постреволуційного періоду спостерігається формування стандартів «неоліберального» соціуму за зразком Великої Британії або США 80-х років XX століття. Звільнення від державних або економічних монополій у економіці, непорушність фундаментальних прав з одночасним формуванням високої соціальної мобільності та захистом найменш захищених, безумовність прав на самовираження та категоричним соціальним запитом на реформу правоохоронної та судової систем – все це ознаки «неолібералізму» як стратегії розвитку. Наскільки українське суспільство здатне впоратись з обраною стратегією розвитку – покаже найближчий час.

Бібліографічні посилання:

1. F. A. Hayek, *The Constitution of Liberty : the Definitive Edition*. Chicago: University of Chicago Press, 2011.
2. M. Friedman, *Monetary Trends in the United States and the United Kingdom : Their Relations to Income, Prices, and Interest Rates* (National Bureau of Economic Research monograph.). Chicago: University of Chicago Press, 1982.
3. D. T. Rodgers, *Contested truths : keywords in American politics since independence*. New York: Basic Books, 1987, pp. x, 270 p.
4. D. T. Rodgers, *Age of fracture*. Cambridge, Mass.: Belknap Press of Harvard University Press, 2011, p. 352 p.
5. D. Rodgers. (2018). *The Uses and Abuses of “Neoliberalism”* [Online]. Available: <https://www.dissentmagazine.org/article/uses-and-abuses-neoliberalism-debate>.

Головіна Ольга Володимирівна,

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
юридичного факультету Дніпропетровського
державного університету внутрішніх справ

ВИВЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ЯК ФАКТОР ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

В сучасних умовах розвитку демократичної України особливого значення набувають питання забезпечення гендерної рівності та недискримінації, протидії домашньому насильству.

Навчальні курси з проблематики гендерної рівності та недискримінації, зокрема для органів публічної влади та Національної поліції України, ініційовані авторським колективом науково-педагогічних працівників, Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, присвячений проблемам теоретико-правового та практичного забезпечення принципів демократії та гендерної рівності в діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування для всебічного забезпечення захисту прав людини і громадянина, сприяння становленню громадянського суспільства та розвитку України як відкритої європейської держави. Створення таких курсів зумовлено необхідністю наукового супроводу процесу демократизації та гуманізації діяльності Національної поліції, забезпечення гендерної рівності, а також підтриманий прагненням регіональних органів влади скоригувати свою діяльність відповідно до визнаних цивілізованим світом норм та ідеалів.